

му, любил е със стиховете му, вдъхновявал се е и се е калил за борба в жаравата на яворовското чувство. Колкото и спорове да повдига неговото творчество, едно остава неоспоримо: неговата поезия, а вече и драматургията му са влетени дълбоко в живота на нашата съвременност. При това днес много повече от вчера.

Тази връзка между поет и народ се създава още при първата поява в сп. „Мисъл“ на Яворовите стихотворения „На един песимист“ и „Луди-млади“. Преди да излезе каквато и да е критика, сам поетът долавя отзвук на своите най-ранни творби сред народа. „Тогава бях в село Стралджа — разказва сам Яворов. — Мина един учител, Руско Василев . . . , почна да ми декламира „На един песимист“ и да ме уверява, че имал голям успех на една вечеринка. Бре, отгде го знаят?“²

Това е сякаш първата нишка, която свързва сърцето на поета с голямото сърце на народа. „На един песимист“ и „Луди-млади“ бяха докоснали веднага дълбоки струни на съзвучие. Социалната тематика на първото стихотворение, неговата до голяма степен програмност, поетическият му речник, така сроден с образността от първите социалистически речи, не бяха нещо съвсем неизвестно. Те се повтаряха в много стихосбирки на Яворови събратя по перо от онези години. И все пак в това стихотворение гореше някаква нова поетическа стихия, която превръщаше всичко в поезия, увличаше и побеждаваше с дълбоката си съкровеност на чувството, с необикновената подвижност на интонацията, с новата мелодия на стиха:

Да, роб е той, народа, и спи дълбоко, гробно,
в безчувственост нехайна, в мъчание беззлбно
на привичен покой;
окови тежки влачи и тъй смирен умира,
че щастието сякаш в неволята намира,
да, брате, роб е той . . .

Образът на народа-роб в стихотворението „На един песимист“ веднага налагаше и образа на самия творец. Поетът сам носеше неговите черти, страдеше с неговите страдания, гореше във вярата му, трептеше в надеждите му. Едно единствено човешко сърце беше събрало чувството на милиони хора и това чувство преливаше от него в стихове, които вълнуваха може би тъкмо защото едновременно говореха от името на милиони хора и все пак от името на една изключително богата творческа индивидуалност. Големият поет е именно затова „голям“, защото събира в един могъщ фокус трептенията на цял народ. Дори зад най-интимната на глед изповед на лирика трябва да шепти ехото на милиони сърца, за да стане и най-малката песен голямо изкуство.

„Луди-млади“ беше например проста любовна песен, която нямаше нищо от социалния патос и програмност на стихотворението „На един песимист“:

Тя ме иска, аз по нея
мир не зная, луд лудей;
аз от стара майка крия,
тя от татко зъл бекрия . . .

² Д-р М. Арнаудов, *Към психографията на П. К. Яворов*, София, 1916, с. 24.